

TORJU TARTUNNAT PINNOILTA

Pinnoilla elää silmälle näkymättömiä pieneliöitä. Niitä elää myös ihmisen iholla, haitattomina tai hyödyllisinä. Osa pieneliöistä on kuitenkin taudinaiheuttajia tai loisia, jotka tarttuvat ihmiseen kosketuksen välityksellä toisista ihmisistä ja pinnoilta.

Seuraavilla sivuilla on taulukko, jossa ovat mukana yleisimmät pinnoilta tarttuvat mikrobit ja loiset. Taulukosta selviää myös, millaisen infektion ne aiheuttavat ja miten pinnat puhdistetaan ja desinfioidaan tartuntojen torjumiseksi. Ohjeet ovat suuntaa-antavia. Työssä tulee aina noudattaa työpaikalla annettuja ohjeita.

Infektion tartuntatiet

Infektiot leviävät kosketustartuntana käsien välityksellä. Tartunnat voivat levitä myös hengitysteitse pisara- ja ilmatartuntana. Suuret pisarat saattavat joutua limakalvoille lähitilanteissa.

Ilmatartunnassa mikrobit kulkevat ilmavirtojen mukana kauas ja kauan leijailevien mikropartikkelien välityksellä (pöly, ihohilse).

Poista biofilmi

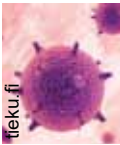
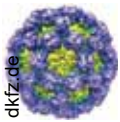

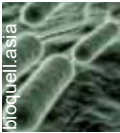

Biofilmi on mikrobien ympärilleen erittämä suojakerros, joka vaikeuttaa niiden poistamista pinnoilta. Biofilmin poistamiseen tarvitaan aina puhdistusaineen lisäksi mekaanista hankausta;

siivouskoneella biofilmin poistaminen lattiasta on tehokasta. Biofilmi voi näkyä harmaana kalvona myös kuivalla pinnalla. Biofilmi on poistettava säännöllisesti.

Katkaise tartuntatiet hyvällä käsihygienialla!

Noudata käsien pesu- ja desinfiointiohjeita. Käsien huolellinen pesu ja desinfiointi on tehokkain tapa estää erilaisten tautien leviämistä.

PINTOJEN PUHDISTUS JA DESINFIOINTI

		Infektio, tartunta	Elinikä pinnalla	
Influenssa- virus		Hengitystieinfektio	Noin 24 tuntia	
Norovirus		Vatsatauti	Jopa viikkoja	
Rotavirus		Kuume, vesiripuli, oksentelu	Jopa viikkoja	
P. aeruginosa CPE-bakteerit*		Virtsatieinfektiot, suolistoinfektiot	2 h – 16 kk	
S. aureus MRSA*		Korvatulehdukset, virtsatieinfektiot, silmätulehdukset ja haavainfektiot	4 vko - 7 kk	
E. coli		Ihoinfektiot, syvät infektiot elimistössä (luu, keuhkot, maksa, verenmyrkytys)	2 h - 16 kk	
ESBL*		Yleisimmin aiheuttaa virtsatieinfektion.	Kuivilla pinnoilla tunteja	
Enterokokit VRE*		Aiheuttaa infektoita vain potilaille, joiden vastustuskyky on alentunut. Virtsatietulehdus.	Viikoista kuukausiin	
C. difficile*		Ns. antibioottiripuli, varsinkin vanhuksilla ja lapsilla. Kosketustartunta ulosteesta. Tekstiilit siirtävät bakteeria ihmisestä toiseen.	Elävä bakteeri 24 h, itiöt jopa vuosia	
Täit, syyhy- punkki		Ihmisen loisia. Aiheuttavat kutinaa, mahdollisesti iho-infektion ihoa raavittaessa.	1-2 vrk	
Kihomadot		Munat leviävät kädestä käteen, myös ovenkahvojen tai vuodevaatteiden välityksellä. Säilyvät tartuttavina huonepölyssä.	Useita päiviä. Uudelleen-tartutus helposti.	

*) Hoitoon liittyvä infektio on tartunta, "sairaala-infektio", jonka potilas saa hoitotoimenpiteen yhteydessä ja/tai ollessaan hoitolaitoksessa. Näitä infektoita on usein vaikea hoitaa, sillä niitä aiheuttavat mikro-organismit ovat resistenttejä antibiooteille.

Puhdistusohje

	Yleispuhdistusaine pinnoille, pesevä alkoholi ** desinfiointiin.
	1000 ppm kloori/3 % vetyperoksidi. Myös vetyperoksidihöyrytystä voidaan käyttää loppusiivouksessa, koska se desinfioi helposti myös huokoiset pinnat (tekstiilit ym.) Ei imurointia.
	1000 ppm kloori/ 3 % vetyperoksidi. Myös vetyperoksidihöyrytystä voidaan käyttää loppusiivouksessa, koska se desinfioi helposti myös huokoiset pinnat (tekstiilit ym.)
	(Heikosti emäksinen) yleispuhdistusaine ja mikrokuitu ylläpitosiivoukseen, pesevä alkoholi. Märkätiloissa hyvä mekaaninen puhdistus. Suihkunpäiden ja käyttöalaimennospullojen pesu desinfioivassa huuhtelulaitteessa. Puhdistus- ja desinfiointiaineiden vaikutusaika on pyyhintäaika (edellyttäen että käytössä nihkeä/kosteaa mikrokuitu).***
	(Heikosti emäksinen) yleispuhdistusaine ja mikrokuitu päivittäiseen siivoukseen, pesevä alkoholi. Kosteissa tiloissa 1000 ppm kloori/ 3 % vetyperoksidi. Suihkunpäiden ja käyttöalaimennosastioiden pesu desinfioivassa huuhtelukoneessa 1 x viikossa. Puhdistus- ja desinfiointiaineiden vaikutusaika on pyyhintäaika (edellyttäen että käytössä nihkeä/kosteaa mikrokuitu). Jätteille kaksoispussitus.
	Yleispuhdistusaine ja mikrokuitu päivittäiseen siivoukseen, pesevä alkoholi desinfiointiin. Puhdistus- ja desinfiointiaineiden vaikutusaika on pyyhintäaika (edellyttäen että käytössä nihkeä/kosteaa mikrokuitu)
	Siivouskäytännöt kuin E.colilla.
	Heikosti emäksinen yleispuhdistusaine ja mikrokuitu päivittäiseen siivoukseen. Epidemiatilanteessa 3 % vetyperoksidi tai 1000 ppm kloori.
	Klostiridipotilaan huone siivotaan aina desinfektioaineella 1000 ppm kloori/ 3% vetyperoksidi. Pintapyyhintään ei alkoholia. Kertakäyttöpyyhkeet siivouksessa. Jätteiden kaksoispussitus.
	Päättäi: hiusten kanssa kosketuksissa ollut materiaali (päähineet, kammat, harjat, pannat, hiusten kuivaukseen käytetyt pyyhkeet) puhdistetaan tai ne poistetaan käytöstä 2 vuorokauden ajaksi. Syyhyn lääkehoidon jälkeen vaihdetaan puhtaat vuodevaatteet, patja imuroidaan ja peitto ja tynnyt tuuletetaan tai imuroidaan. Vaatteet ja vuodevaatteet pestään 60 asteen pesuohjelmassa, viedään ulos tuulettumaan tai suljetaan muovisäkkiin 3 vuorokauden ajaksi tai pakastetaan 1 vuorokauden ajaksi.
	Lääkkeen ottamisen jälkeisenä päivänä vaihdetaan vuode- ja muut vaatteet. Imurointi ja pintojen sekä WC:n ovenkahvojen ja hanojen huolellinen pyyhkiminen. Lasten pehmolelut on hyvä pestä ja patjat, peitot ja tynnyt imuroida.

***) Pesevä alkoholi on noin 70% etanoli, johon on lisätty joko tensidiä tai kvattia irrottamaan likaa pinnoilta ja laitteista, jotka eivät kestä vettä.

****) Tutkimus: William Rutala, lehdessä Infection Control and Hospital Epidemiology ICHS vuodelta 2012

Eritetahradesinfektio

Eritetahradesinfektiossa voidaan käyttää klooria yleensä 1000 ppm:n vahvuisena tai 3 % vetyperoksidia. Kaikkia veritahroja käsitellään kuin ne olisivat tartunnanlähteitä. Veren kautta leviävät muun muassa Hi-virus sekä hepatiitit B ja C.

Kuva: Sini Pennanen

Tee näin:

1. Käytä kertakäyttöisiä suojakäsineitä.
2. Imeytä tahra kertakäyttöiseen pyyhkeeseen ja laita se heti roskapussiin.
3. Ota desinfiointiainepullo puhtaiseen käteen ja annostele tahrakohtaan. Pyyhi kertakäyttöisellä pyyhkeellä.
4. Laita kertakäyttöpyyhe suoraan roskapussiin.
5. Riisu käsineet rauhallisesti ja laita ne suoraan roskapussiin.
6. Pese ja desinfioi kätesi.

Siivoojan suojautuminen

Käytä suojakäsineitä siivoustyössä. Käytä suojaesiliinaa ja hengityssuojainta,

kun käsittelet esimerkiksi MRSA-, VRE- ja C. difficile-bakteerien ja noroviruksen kanssa kosketuksissa olleita tekstiilejä.

Tekstiilien kautta leviävät myös norovirukset esimerkiksi päiväkodeissa lasten lakanoista. Myös imurointia pitää välttää tiloissa, joissa on norovirusta.

Tekstiilihuolto kuntoon

Asianmukainen tekstiilihuolto on tärkeä osa taudinaiheuttajamikrobien torjuntaa. Kaikki mikrobien kanssa kosketuksissa olleet tekstiilit pestään vähintään 60 asteen lämpötilassa. Tekstiilit tulee toimittaa pesuun mahdollisimman nopeasti; mikrobit lisääntyvät runsaasti, jos tekstiilejä säilytetään likaisena.

On varmistettava, että pesukoneessa veden lämpötila on ohjelmavalinnan mukainen, varsinkin jos käytössä on kotitalouspesukone. Monissa koti-

talouspesukoneissa pesuveden lämpötila jää alle 60 asteen TTS:n tutkimuksen mukaan. Jos lämpödesinfointi ei ole mah-

dollista, tekstiileille on tarjolla vetyperoksidi-desinfiointiaine. Mikrokuitutekstiilit pestään erillään muista materiaaleista.

Pintapuhtausmittaukset osa omavalvontaa

Pintapuhtausmittaukset ovat omavalvonnan väline. Mittauksilla voidaan tarkastella likaa ja mikrobeja. Siivoushenkilöstön käyttöön sopii lian määräys, esimerkiksi ATP-mittauksilla tai proteiinitesteillä. On tärkeää, että testin tulos on heti nähtävillä ja tarvittava korjaus voidaan tehdä nopeasti. Mittaukset auttavat myös määrittämään kriittiset pisteet ja suunnittelemaan puhdistusta näihin kohtiin. Perehdytykseen ja koulutukseen sopivat myös UV-markkerit ja UV-mustavalolaatikot, jotka havainnollistavat lian määrän pinnoilla tai käsissä.

Lähteet: Lähteet: Haastattelu Kirsi Saukkonen asiakkuus- ja kehityspäällikkö KiihtoClean Oy, julkaisu Hygienia hoivalaitoksissa ja laitoshuoltajan työssä, SSTL Puhtausala ry:n julkaisu 1:15, verkkosivut THL Infektiotaudit, Lääketieteellinen Aikakauskirja Duodecim 2014;130(8):793-99, verkkosivut ec.europa.eu/health, HUS infekto-ohjeet